

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

366

Vragen van het lid **Van Raan** (PvdD) aan de Minister voor Klimaat en Energie over de oproep «Nederland, stap uit het klimaatonvriendelijke Energiehandvest» en het onderhandelingsresultaat voor de modernisering van het Energy Charter Treaty (ingezonden 30 september 2022).

Mededeling van Minister **Jetten** (Klimaat en Energie) (ontvangen 18 oktober 2022).

Vraag 1

Heeft u de oproep «Nederland, stap uit het klimaatonvriendelijke Energiehandvest» van hoogleraar Europees recht, Christina Eckes gezien?¹

Vraag 2

Waarom is de tekst van het onderhandelingsresultaat niet openbaar?

Vraag 3

Kunt u de tekst van het onderhandelingsresultaat met de Kamer delen?

Vraag 4

Zo niet, hoe moet de Kamer dan een oordeel vormen over het onderhandelingsresultaat?

Vraag 5

Is het niet openbaar maken van de tekst in strijd met de transparantierichtlijnen van de Europese Unie? Zo ja, wat gaan de Europese Commissie en de lidstaten eraan doen om te zorgen dat de tekst toch openbaar wordt, voordat deze wordt goedgekeurd?

Vraag 6

Bent u het met ons eens dat het niet openbaar maken van deze tekst voorafgaand aan de besluitvorming in de Europese Raad een goed maatschappelijk en democratisch debat in de weg staat?

¹ NRC, 29 september 2022, 'Nederland, stap uit het klimaatonvriendelijke Energiehandvest' (www.nrc.nl/nieuws/2022/09/27/nederland-stap-uit-het-klimaatonvriendelijke-energiehandvest-a4143295).

Vraag 7

Kunt u dan in elk geval de «gesloten lijst» van maatregelen die een schending vormen van de investeringsbescherming delen, waar u in uw Kamerbrief van 8 juli 2022 naar verwijst?

Vraag 8

Bent u het met de Europese Commissie eens dat het Energy Charter Treaty (ECT) na aanpassing aan het onderhandelingsresultaat niet langer in strijd zal zijn met het klimaatakkoord van Parijs en het doel om opwarming tot 1,5 graden te beperken? Kunt u beargumenteren waarom?

Vraag 9

Bent u het met het Internationaal Energie Agentschap (IAE) eens dat investeringen in nieuwe projecten voor de winning van olie, gas en kolen in strijd zijn met het klimaatakkoord van Parijs en het doel om opwarming tot 1,5 graden te beperken?

Vraag 10

Hoe is het uit te leggen dat een verdrag in lijn is met het klimaatakkoord als dat verdrag nog minstens 10 jaar (plus de tijd die nodig is voor ratificatie, wat in de regel vele jaren duurt) alle fossiele investeringen beschermt tegen allerlei vormen van overheidsingrijpen?

Vraag 11

Bent u het eens met het onderdeel van het onderhandelingsresultaat om de bescherming van investeringen via het ECT uit te breiden naar onder andere biomassa, carbon capture and storage (CCS) en waterstof?

Vraag 12

Hoe is het te verantwoorden dat we daarmee nieuwe risico's gaan lopen op miljardenclaims van investeerders als uit oogpunt van algemeen belang bepaalde investeringen in zulke energieprojecten onwenselijk zullen blijken?

Vraag 13

Erkent u dat Spanje heeft opgeroepen om in EU-verband uit het Energy Charter Treaty te stappen, ook al heeft Spanje in uw ogen nog geen officiële positie ingenomen over het onderhandelingsresultaat?

Vraag 14

Heeft u de motie van Teunissen, Leijten, Kröger (Kamerstuk 21501–33, nr. 940) geïnterpreteerd als een verzoek om net als Spanje te bepleiten om in EU-verband uit het ECT te stappen?

Vraag 15

Heeft u in de Energieraad of anderszins bij EU-collega's bepleit om gezamenlijk uit het ECT te stappen?

Vraag 16

Zo nee, waarom stelt u dan dat u in lijn met de motie handelt? Zo ja, wat waren de reacties van uw collega-Ministers?

Vraag 17

Bent u van plan alsnog gevolg te geven aan de motie door te bepleiten dat de EU en alle EU-lidstaten uit het ECT stappen?

Vraag 18

Erkent u dat het uitbreiden van investeringsbescherming onder het gemoderniseerde Energiehandvest naar wat nu door de Europese Commissie en het kabinet als hernieuwbare energie wordt gezien, zoals biomassa, de energietransitie kan belemmeren omdat keuzes op een later moment zo niet meer terug te draaien vallen en innovatief energiebeleid zo belemmerd wordt? Zo ja, kunt u dan bevestigen dat u, wanneer u doorgaat met het ondersteunen van de modernisering van het ECT, willens en wetens onze energietransitie in gevaar brengt? Zo nee, kunt dan uitleggen waarom u de kennis van een expert (hoogleraar Christina Eckes) in twijfel trekt?

Vraag 19

Wat verandert de oproep van hoogleraar Christina Eckes om uit het ECT te stappen omdat het ook na modernisering klimaatonvriendelijk is aan uw standpunt?

Vraag 20

Bent u het met ons eens dat het toelaten van nieuwe leden (zoals Afrikaanse landen) tot het ECT zeer onwenselijk is, aangezien dan nog meer fossiele investeringen beschermd zouden worden en de energietransitie in die landen nog moeilijker en duurder kan maken?

Vraag 21

Hoe gaat u er voor zorgen dat andere handels- en investeringsverdragen waar Nederland partij in is, waaronder de meer dan 70 bilaterale investeringsverdragen, de bescherming van fossiel op korte termijn gaan beëindigen?

Vraag 22

Wat zou het ergste zijn wat er kan gebeuren als de Europese Unie uit het ECT stapt en de sunset clause van 20 jaar negeert? Zou dat erger zijn dan de schade aan het klimaat die het gevolg zou zijn van het nog langer beschermen van fossiele investeringen, juist in de komende beslissende jaren?

Vraag 23

Bent u bereid het ECT verdrag te toetsen aan andere verdragen zoals het Verdrag van Parijs, UN Handvest van de rechten van de mens en andere verdragen die in het leven zijn geroepen of mens, dier en natuur beschermen?

Mededeling

Op 30 september 2022 heeft het lid Van Raan (PvdD) schriftelijke vragen gesteld over de oproep «Nederland, stap uit het klimaatonvriendelijke Energiehandvest» en het onderhandelingsresultaat voor de modernisering van het Energy Charter Treaty.

Beantwoording binnen de gestelde termijn is helaas niet mogelijk in verband met de benodigde interdepartementale afstemming. Tijdens het plenaire debat COP is ook toegezegd met een aparte brief en appreciatie over het ECT te komen. Ik zal de beantwoording op deze vragen gelijktijdig met die brief aan uw Kamer versturen.